

Drie lessen voor het leven

Otto Dix Die Versuchung II 1960

Meditatie ds. G. R. Rinsma zondag 14 februari 2016
(eerste zondag 40dagentijd)

Eerste lezing: Deuteronomium 5:6-21
tweede lezing: Lucas 4:1-13

OVERWEGING

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

Als je mensen vraagt naar hun favoriete bijbelverhaal, dan wordt dit verhaal maar heel weinig genoemd. Ik weet niet of het tot uw favoriete bijbelverhalen hoort, maar het hoort niet tot het mijne. Komt het omdat we liever niet horen hoe een mens in verleiding kan worden gebracht en in plaats daarvan liever een verhaal over een roeping, genezing of redding willen horen? Of zoals in mijn geval, omdat het mij vroeger ook wel bang heeft gemaakt? Dat had te maken met een boekje over het leven van Maarten Luther, dat ik ooit met kerst gekregen had.

*Wanneer de maan door m'n venster heen scheen,
trok ik altijd gauw de dekens over me heen.
want vroeger was ik als klein jongetje bang
voor elke schaduw op het behang.*

*Want iemand had eens ooit - zo had ik gehoord
een inktpot zo tegen de muur gegooid.
omdat hij de schaduw van de duivel zag,
die op de muur verscheen omstreeks middernacht.*

*En sindsdien was ik bang
voor elke schaduw op het behang,
en voor die donkere plek
daar in de hoek
deed ik het haast in mijn broek.*

*Twee horens had de duivel boven op z'n hoofd,
dat heb ik tenminste heel lang heilig geloofd*

*en als er een langwerpige schaduw verscheen
verstijfde ik in de nacht van top tot teen.*

*En sindsdien was ik bang
voor elke schaduw op het behang,
en voor die donkere plek
links in de hoek
daar deed ik het haast van in mijn broek.*

Maar wat ik toen niet begreep en nu wel, is dat iemand die je bang maakt; iemand voor wie je bang bent, je nooit in verleiding zal brengen.

Als Eva bang was geweest voor de slang, had die haar nooit kunnen verleiden. En als Jezus bang voor de duivel was geweest, had hij ook geen kans gemaakt. En Luther gooide z'n inktfles ook niet uit angst naar de schaduw op de muur, maar omdat die hem stoorde bij het vertalen van de bijbel in de volkstaal.¹

Nee, de duivel stelt ons in de eerste plaats gerust, probeert ons vertrouwen te winnen en ons geweten te sussen. Zoals ooit dominee Wilman in het kerkblad van Oudeschoot bekende:²

¹ Martin Luther bekämpfte den Teufel mit Tinte

Der Legende nach soll der Teufel Martin Luther im Winter 1521/1522 in seiner Stube auf der Wartburg in Thüringen belästigt haben. Als der Mönch, vertieft in seine Arbeit, ein Kratzen und Schaben hörte, soll er beherzt nach dem Tintenfass gegriffen und gezielt nach der Teufelsfratze geworfen haben, um den zu verscheuchen, der ihn beim Übersetzen der Heiligen Schrift ins Deutsche so störte. So soll ein blauer Tintenfleck an der Wand neben dem Ofen entstanden sein, wo heute allerdings nur noch ein Loch ist. Niemand aber kann wirklich sagen, was sich damals in der Gästestube auf der Wartburg tatsächlich zugetragen hat. Obwohl Luther von vielen Ereignissen der Burg in seinem Leben berichtet hat, so schwieg er doch über den angeblichen Tintenkleck.

² Bevreemdt u dit opschrift? Dacht u dan soms dat de duivel nooit in de pastorie kwam? Dan vergist u zich wel heel erg. Satan wordt in de bijbel de overste van deze wereld genoemd en denk maar niet dat deze overste ook maar het kleinste plekje van zijn gebied ooit onbezet laat, de pastorie van Oudeschoot niet uitgezonderd. De Satan is in ons huis, precies zoals hij in uw huis is, ik zou bijna zeggen niet meer, niet minder, maar ik geloof dat hij in de pastorie nog meer is dan bij u, omdat de pastorie een speciale studeerkamer heeft en uw huis niet. Laat ik u eens mogen vertellen met welke verzoeking de duivel mij daar bezocht.

U weet die studeerkamer - velen uwer kennen deze kamer - is een zeer aangename kamer, ruim en licht met een riant uitzicht. Als ik er toevallig op een mooie morgen eens binnenstap, is de duivel daar al, want de duivel is niet alleen op nachtdubs, maar 's morgen vroeg ook al weer op de studeerkamers van de dominees en dan zegt hij tegen mij: 'Man blijf hier vandaag rustig op je studeerkamer, waar kan je het vandaag beter krijgen! Er is niemand die je werk controleert, jij hebt geen vaste werkuren dat je in de gemeente moet zijn en bovendien is studeren ook werken voor de gemeente. Wat heb je er trouwens aan dat je rondtrekt door je gemeente? Het evangelie interesseert de mensen niet. Wat doe je in de gemeente? In dezelfde gezinnen krijg je telkens weer dezelfde afgewaaiide praatjes te horen. Heb je daar nu zoveel jaren voor gestudeerd om je daarvoor te lenen?

“Waar velen hun predikant in zijn studeerkamer in het gezelschap wanen van de Heilige Geest, is het juist omgekeerd: daar bevindt zich de duivel in de pastorie en wordt de predikant stelselmatig in verleiding gebracht.’

Ik ga het hele verhaal van ds. Wilman niet voorlezen, maar de duivel doet in de pastorie voortdurend een beroep op de eerzucht en de gefrustreerde ambitie van de dominee.

Het is verdrietig om te constateren, dat daardoor niet alleen katholieke geestelijken, maar ook dominees zich laten verleiden. Hebben laten verleiden. In het voormalige Oost-Duitsland zijn er nu tientallen ontmaskerd, die ooit door de Stasi als Inofficiële Mitarbeiter zijn gerekruteerd.³ En als je hun verhalen hoort, krijg

Houd toch je stand op. Heb je een keer een catechisant een terechtwijzing gegeven of eens iets gezegd of gedaan wat men niet goed vond, dan zit men al in de houding om je een afstraffing te geven. Men heeft van tevoren al uitgedacht, hoe men je het best kan treffen. De domsten hebben de meeste praat, tippel daar niet in, laat ze in hun sop gaar koken.’ Zo spreekt de duivel tegen mij en het erge is dat ik vaak naar hem luister en nog erger is dat ik tegen zijn argumentatie geen woord kan inbrengen. Zo vaak u mij in de gemeente ziet, heb ik eerst al met de duivel geknukt. De duivel is ook op mijn studeerkamer, als ik mij daar ’s vrijdagmorgens neerzet om mij voor te bereiden voor de preek van de komende zondag. Zou je daar wel zoveel werk van maken, vraagt de duivel mij dan. En gaat hij verder: ‘Die gemeente is immers zo dom als olie. Als je een preek houdt, die je voor drie maanden ook gehouden hebt, wedden, dat niemand het merkt?’ Ondertussen wijst hij met zijn een bokspoot naar een hele stapel preken die daar ergens in de boekenkast liggen en die ik in de loop van zeventien jaren in Oudeschoot hield.

Laat ik aannemen dat ik het van de duivel win en ga studeren voor een preek. Dacht u dat hij mij dan met rust liet? Geen denken aan. Ik heb nog nooit een preek gemaakt zonder dat de duivel mij inspiratie aanbood. ‘Zorg ervoor, Wilman’, zegt de duivel dan, ‘dat je mooi preekt, heel mooi, je moet zo preken dat alle mensen graag naar je luisteren. Daartoe moet je je niet afvragen wat de bijbel zegt, maar je wel afvragen wat de mensen graag horen. Als je dat doet, word je door iedereen geprezen, krijg je kerken vol volk en nog wel eens een beroep uit Terband.’” Soms zegt hij ook: ‘Wees een kerel, zeg maar eens flink hoe je over die lauwe gemeente denkt, geef ze maar eens op hun kop. De duivel is ruim in zijn opvattingen. Hoe ik preek, is hem allemaal goed, als ik mij maar wil distantiëren van het: Zo zegt de Heer.

Als u het niet wist, dan weet u het nu. De duivel woont in de pastorie en in ’t bijzonder laat hij zich gelden op de studeerkamer. Misschien zegt u ook: ‘O, dat heb ik al zolang aan u en uw preken gemerkt dat de duivel in de pastorie woont, u vertelt ons helemaal geen nieuws.’ Hoe dan ook, u weet het nu in elk geval en dat vind ik belangrijk en dat niet, opdat u mij zou beklagen of zelfs voor mij op uw hoede zou zijn, maar wel opdat u ook eens voor mij zult bidden: Heer, verlos onze dominee van den Boze.’

³ Bij voorbeeld: Peter Franz (* 10. Mai 1941 in Apolda) ist ein suspendierter deutscher evangelischer Pfarrer und Autor und war inoffizieller Mitarbeiter der DDR-Staatssicherheit. Er arbeitete ab Mitte der 1970er Jahre aus Überzeugung als inoffizieller Mitarbeiter für das MfS, das ihn unter dem Decknamen IM „Johannes“ per Handschlag verpflichtete. Er erteilte bereitwillig über Mitglieder seiner Gemeinde, über Kollegen und in- und ausländische Gäste seines Hauses Auskunft. Franz war wegen seiner Linientreue in Thüringen auch als „roter Pfarrer“ oder der „rote Franz“ von Kapellendorf bekannt.

Ab Mitte der 1980-er Jahre begann er mit der Erforschung des Schicksals jüdischer Familien seiner Geburtsstadt Apolda und wirkte dafür in einer Arbeitsgruppe "Jüdisches Leben" des DDR-Kulturbundes mit. 1988 initiierte er die Anbringung einer Gedenktafel am Geschäftshaus des jüdischen Fellhändlers Bernhard Prager anlässlich von dessen 100. Geburtstag. Als Vorsitzender der Arbeitsgruppe "Christliche Kreise" der Nationalen Front leitete er eine große öffentliche Ehrung der im Ghetto Theresienstadt bzw. KZ Auschwitz ermordeten Familie Prager in einer gemeinsamen Veranstaltung der SED-Kreisleitung, der Evangelisch-lutherischen Kirchgemeinde und des Kulturbundes von Apolda.

je soms medelijden door de wijze hoe ze in de val zijn gelokt.⁴ Maar je ontdekt tegelijk hoeveel sluw de Stasi te werk is gegaan.⁵ Daar is de duivel in de bijbel maar kinderspel bij. Dat is een beginner, een amateur vergeleken met de doortrapte sluwheid van de Stasi. Maar misschien juist wel daarom, ook al behoort het niet tot ons favoriete verhaal en ook al laat de duivel zich in dit verhaal gemakkelijk ontmaskeren en heeft het zich waarschijnlijk nooit zo letterlijk afgespeeld, toch heeft de kerk van oudsher op deze zondag, de eerste van de veertigdagentijd, het verhaal gelezen van de verzoeking van Jezus in de woestijn. Niet zonder reden. Want de tijd die er op volgde, was voor de aspirant christenen een leertijd: om te leren welke weg ze moesten kiezen; waartegen ze nee moesten zeggen en afwijzen en waar ze ja op mochten zeggen en omarmen. Want wie met kerst het geboorte verhaal van Jezus leest en met Pasen het opstandingverhaal, kan niet om deze lezing heen. Het is de route, die Jezus in zijn leven heeft gekozen: de weg, die hij is gegaan. In dit verhaal, wat zowel de evangelist Mattheus als Lucas ons doorgeven, staat Jezus op een tweesprong in zijn leven. Hij staat aan het begin van zijn openbare werk. En hij brandt van heilig vuur;

⁴ In het Oost-Duitsland van Ulbricht en Honecker deed de Stasi, voordat ze begon om mensen in te palmen, eerst uitgebreid een antecedentenonderzoek.

Had het slachtoffer misschien niet zo'n gelukkig huwelijk? Had hij of zij schulden? Een verborgen verslaving? Wilden ouders hun kinderen laten studeren op een universiteit? Had hij of zij misschien de wens om veel te reizen? En na dat antecedentenonderzoek stuurden ze er iemand op af: op de dominee een knappe, jonge vrouw, op de alcoholist iemand met veel geld. Aan de hoogleraar beloofden ze een paspoort.

⁵ <http://www.spiegel.de/spiegel/print/d-13688002.html> 20-041992 Wir hatten sie im Griff Wie die Stasi die evangelische Kirche der DDR mit "Inoffiziellen Mitarbeitern" unterwanderte Oberkirchenrat Helmut Zeddies, früher stellvertretender Sekretär beim DDR-Kirchenbund, war geschockt. "Ich habe die ganze Nacht nicht schlafen können", klagte der Kirchenmann.

Um seine Träume gebracht hatte den Oberkirchenrat die Enttarnung eines Pfarrers als Stasi-Mitarbeiter in der Fernsehsendung "Kontraste". Der Chefredakteur der Mecklenburgischen Kirchenzeitung, Jürgen Kapiske, so enthüllten die TV-Leute, habe fast 17 Jahre lang als Maulwurf des Ministeriums für Staatssicherheit (MfS) die evangelische Kirche der DDR untergraben.

Kapiske galt seit über 20 Jahren als vertrauenswürdiger Pfarrer und Kirchenjournalist, der zu DDR-Zeiten überall dabei war und von seiner Kirche sogar in den Westen geschickt wurde: zum Weltkirchenrat nach Genf oder (* Am 11. Juni 1989 in Greifswald.) zum Lutherischen Weltbund nach Wien und Budapest. In den letzten Monaten tat sich Chefredakteur Kapiske besonders eifrig in der Debatte um die Inoffiziellen Mitarbeiter (IM) des MfS hervor. Er wettete in seinem Blatt gegen die "Diffamierungskampagne" der Medien und die "mörderischen Kampagnen gegen Einzelpersonen".

niet alleen heeft hij zijn gaven ontdekt, maar ook heeft hij een andere God ontdekt. Een barmhartige God, die zich het lot van uitgestoten en gemarginaliseerde mensen aantrekt. Maar hoe breng je die God op het toneel? Hoe verkondig je die God? Dat is waar het vanmorgen over gaat. En dan staat Jezus op een tweesprong: van de brede en smalle weg. Oudere gemeenteleden zullen die plaat nog wel kennen; die vroeger in de consistoriekamers hing. Aan de éne kant de brede weg, die langs gokhuizen en hoerenhuizen en kermis en ander vertier voerde en ten slotte uitkwam in de hel; en de andere - de smalle weg - met daarop kerken en gebedshuizen, die uiteindelijk in de hemel uitkwam. Mijn oma had hem thuis ook hangen en ik heb er vaak naar gekeken; maar altijd het gevoel gehad, dat er iets niet klopte. Ik miste op de brede weg een aantal zaken. Ik miste de bank, het geld, het kapitaal. Ik miste de tanks, de wapens, het leger, de soldaten. Later ontdekte ik dat deze prent, die op het netvlies van miljoenen christenen heeft gestaan, een vertekening is; een versmalling ook. Het is een illustratie, maar niet op het evangelie, maar geënt op een boek van de Schotse auteur John Bunyan. En christenen reizen naar de eeuwigheid.⁶ Dat boek

⁶ Eens Christens reize naar de Eeuwigheid (Engels: The Pilgrim's Progress from This World to That Which Is to Come) is een boek geschreven door de Britse predikant John Bunyan in 1675 in de gevangenis. De eerste

kreeg ik van mijn oma mee, toen ik ging studeren; van dominee Smilde kreeg ik de belijdenissen van Augustinus.

Maar met deze prent en met het boek van Bunyan is het christendom versmald tot een benepen soort moraal. Met een hoge spruitjeslucht.

Maar als we teruggaan naar het verhaal van de verzoeking van Jezus in de woestijn zullen we ontdekken dat het nog steeds bijzonder actueel is. Heeft u ooit op een tweekoppig in uw leven gestaan? Heeft u ooit het gevoel gehad te moeten kiezen? Heeft u ooit het gevoel gehad dat die keuze uw verdere leven zou gaan bepalen?

En hebt u toen ook ooit een verleiding gevoeld; om water bij de wijn te doen, om het op een akkoordje te gooien, om voor de lieve vrede te gaan? Ik weet van een man in de kerk, die tijdens de oorlog zijn rug recht hield en weigerde te tekenen. Maar het betekende wel dat hij nog diezelfde nacht moest vluchten en zijn zuster gevangen werd genomen. Maar hoeveel hebben wel getekend?

Daarom begon het onderwijs aan aspirant christenen in de oudheid met dit ongemakkelijke, maar hoogst belangrijke verhaal: zodat ze wisten wanneer en waartegen ze nee moesten zeggen. Zodat ze wisten welke keuzes ze moesten maken, zodat ze

Nederlandse vertaling verscheen bij Joannes Boekholt te Amsterdam in 1682. Het boek wordt toegeschreven naast de Bijbel het meest vertaalde en verkochte boek ter wereld te zijn.

Bunyan schreef zijn boek in de gevangenis, waar hij om wille van zijn geloof was opgesloten. Het thema van het boek is de tocht die Christen onderneemt van de Stad des Verderfs naar het Hemelse Jeruzalem. De christenreis naar de eeuwigheid is een allegorisch boek. De facetten van het geestelijk leven van een christen worden verbeeld door personen uit het dagelijks leven, uitgebeeld als reizigers. De persoonsnamen van deze reizigers staan voor een bepaalde eigenschap.

Christen woont samen met zijn vrouw in de stad Verderf. Hij komt erachter dat hij een zondig mens is en moet vlieden van de toekomstige toorn. Christen gaat op reis met op zijn rug een pak, dat de zonde uitbeeldt. Christen reist door de enge poort en wordt bij het kruis van zijn zondepak verlost. Hij ontmoet vele mensen met namen als Evangelist, Onkunde, Bijbedoeling, Atheïst en Geldebemenaar. Twee metgezellen van Christen zijn Hopende en Getrouwe. Op de kermis van de stad IJdelheid wordt Getrouwe gearresteerd en ter dood gebracht. Christen en Hopende reizen verder en worden later gevangengenomen door Reus Wanhoop. Na de ontsnapping komen ze voor de Doodsjordan, die het sterven van een Christen verbeeldt. Na het oversteken hiervan worden Christen en Hopende opgenomen in de Eeuwige Heerlijkheid.

wisten wat er op het spel stond. En misschien nog belangrijker: zodat ze konden onderscheiden wie ze mochten geloven en volgen en wie niet.⁷

Want tot tweemaal toe vraag de duivel aan Jezus: als u zoon van God bent, dan..... Dat is de vraag, waar het om gaat. Wie is dat? En wanneer mag je je zo noemen?⁸ Als je als een soort tovenaars trucjes kent, waardoor je de mensen kunt imponeren en manipuleren? Wanneer je je gezag kunt onderstrepen met spectaculaire wonderen? Wanneer je van stenen brood kunt maken en zo de voorpagina's van de kranten halen? In het tweede deel zal Lucas vertellen over een Simon, die in de stad magie bedreef en de be-

⁷ 5 Pas op voor valse profeten, die in schaapskleren op jullie afkomen maar eigenlijk roofzuchtige wolven zijn. Mattheüs 24:11 11 Er zullen talrijke valse profeten komen die velen zullen misleiden.

Mattheüs 24:24 24 Want er zullen valse messiassen en valse profeten komen, die indrukwekkende tekenen en wonderen zullen verrichten om ook Gods uitverkorenen zo mogelijk te misleiden.

Marcus 13:22 22 want er zullen valse messiassen en valse profeten komen, die tekenen en wonderen zullen verrichten om Gods uitverkorenen zo mogelijk te misleiden.

⁸ E. Schillebeeckx, Jezus, het verhaal van een levende, pg 336

Pas in een latere, nog voor-nieuwtestamentische fase van deze gemeente, wanneer grieks sprekende joodse christenen de leiding kregen in de Q-gemeente, werden (met behoud van al het voorgaande) wezenlijk nieuwe elementen toegevoegd aan deze eschatologische christologie, dankzij zowel de eigen inbreng van grieks sprekende joden, als het besef van het uitblijven der parousie, alsmede de wederkerige contacten tussen marciaans materiaal en Q-materiaal. Het meest opvallend nieuwe is de dogmatische interesse die nu ontstaat voor alle facetten van de aardse Jezus, de verbreding van de anti-farizee kritiek tot een universeel oordeel over Israël als geheel (de Q-gemeente is losgekomen uit het synagoge-verband en is „kerk" geworden), en het binnenhalen van tollenaars en zondaars in de kerk.

De toenemende interesse voor de aardse Jezus staat niet alleen onder invloed van Mc.-materiaal, maar dient een christologisch motief: polemiek tegen een „theios aner"-christologie (daarover verderop), althans in de zin van een theologische houding die eclatante wonderen tot eigen voordeel en legitimatie eist. In de Q-traditie openbaart zich deze theologie het duidelijkst in de bekoringverhalen (Mt. 4,1-11 — Lc. 4,1-13; te vergelijken met Mc. 1,12-13). In dit verhaal gaat het om een joods schriftuurlijke polemische interpretatie van wat de titel „Zoon van God" voor de Q-gemeente betekent. Het wordt verteld als een twistgesprek tussen „de Jezus" (ho Jesus) en „de duivel" (Mt. 4,1). Hier wordt voor het eerst in de Q-gemeente de voorstelling van de „Zoon van God" overgedragen op de aardse Jezus. De bekoringen zijn niet bedoeld als specifiek-messiaanse verleidingen. De eerste en tweede bekoring (volgens de juistere volgorde in Mt.) reageert tegen de hellenistisch-joodse, Galilese opvatting volgens welke wonderen iemands zoonschap van God bewijzen; de derde bekoring (op een mythische berg) is veeleer van apocalyptische aard: in deze fase is het verhaal een christologische reactie op een in politieke zin

verstane wereldheerschappij van de messiaanse koning. M.a.w. de Q-christologie verworpt zowel een „theios aner"-christologie als de zelotisch messiaanse vrijheidsbeweging tot Israëls wereldheerschappij". In deze bekoringverhalen wordt gesuggereerd dat de aardse Jezus de „Zoon Gods" is, echter niet door wonderen en wereldlijk machtsvertoon, maar door zijn Godsvertrouwen en gehoorzaamheid aan Gods wil zoals de Wet die openbaart (de Wetsgetrouwe Q-gemeente kent geen twistgesprekken over de Wet). Een andere interpretatie van de christologische titel is volgens Q „des duivels". De Wet zelf legitimeert het zoonschap van God. Zoon Gods is de Gehoorzame, de Wetsgetrouwe. Zowel de titel „Zoon van God" als de „goddelijke wonderman"-christologie of de epifanie-christologie van een „deus praesens", een in mensengestalte verklede god, komen voort uit de voor-marciaanse traditie, waarmee deze Q-gemeente nu in aanraking is gekomen en waartegen zij reageert. Die volkomen afwezigheid van de messiaanse „Christus"-titel in de Q-gemeente blijkt duidelijk een reactie tegen een „machts"-christologie, die wonderen wil zonder nut en heil voor de medemens.

volking versted deed staan. Hij beweerde over bijzondere gaven te beschikken, en iedereen, van groot tot klein, keek vol ontzag naar hem op omdat ze werkelijk meenden dat de grote macht van God in hem zichtbaar werd.⁹ Als deze Simon dan Petrus en Johannes geld aanbiedt voor de gaven van de heilige Geest, zegt Petrus tegen hem: 'U zult in het verderf worden gestort, u met uw geld, omdat u denkt te kunnen kopen wat God geschonken heeft.' Dat is les een voor alle mensen, die denken dat ze van de kerk een onderneming kunnen maken.

En dan volgt les twee voor alle mensen, die denken dat de zoon van God met macht en glorie wel even schoon schip zal maken. Vooral mensen die denken, dat de zoon van God de keizer wel eventjes van zijn kroon zal stoten, voor alle mensen, die denken dat de zoon van God met behulp van zijn soldaten en zijn leger Jeruzalem Israël zal bevrijden en hem graag een handje willen helpen in zijn jihad tegen de goddeloze vijand. Jezus zal alle geweld en politieke macht afwijzen. Het is een rooie draad in deze veertigdagentijd. Van dit moment tot aan het moment op de olijfborg, als één van de leerlingen Jezus wil verdedigen en vraagt: "zullen we er met het zwaard op los

⁹ Handelingen 8:4-21 Degenen die verdreven waren, trokken rond en verkondigden het woord van God. 5 Filippus ging naar de stad Samaria, en verkondigde hun de messias. 6 Alle inwoners luisterden met grote belangstelling en vol ontzag naar wat hij zei toen ze de wonderen zagen die hij verrichtte: 7 veel mensen werden bevrijd van onreine geesten, die hen onder luid geschreeuw verlieten, en tal van verlamden en kreupelen werden genezen. 8 Daarover ontstond grote vreugde in de stad. 9 Voordien had een zekere Simon in de stad magie bedreven en de bevolking versted doen staan. Hij beweerde over bijzondere gaven te beschikken, 10 en iedereen, van groot tot klein, keek vol ontzag naar hem op omdat ze werkelijk meenden dat de grote macht van God in hem zichtbaar werd. 11 Hij boezemde de bevolking ontzag in omdat hij hen geruime tijd verbaasd had met zijn magische kunsten. 12 Maar toen Filippus hen door zijn verkondiging van het koninkrijk van God en de naam van Jezus Christus tot geloof had gebracht, lieten ze zich dopen, mannen zowel als vrouwen. 13 Ook Simon aanvaardde het geloof, en na zijn doop bleef hij voortdurend bij Filippus; en hij stond versted van de tekenen en de machtige wonderen die hij zag gebeuren. 14 Toen de apostelen in Jeruzalem hoorden dat de inwoners van Samaria het woord van God hadden aanvaard, stuurden ze Petrus en Johannes naar hen toe. 15 Nadat ze waren aangekomen, baden ze dat ook de Samaritanen de heilige Geest mochten ontvangen, 16 want deze was nog op niemand van hen neergedaald; ze waren alleen gedoopt in de naam van de Heer Jezus. 17 Na het gebed legden Petrus en Johannes hun de handen op, en zo ontvingen ze de heilige Geest. 18 Toen Simon zag dat de mensen door de handoplegging van de apostelen vervuld raakten van de Geest, bood hij Petrus en Johannes geld aan 19 en zei: 'Geef ook mij deze macht, zodat iedereen wie ik de handen opleg de heilige Geest ontvangt.' 20 Maar Petrus zei tegen hem: 'U zult in het verderf worden gestort, u met uw geld, omdat u denkt te kunnen kopen wat God geschonken heeft. 21 U kunt beslist geen deel hebben aan onze taak, want uw houding tegenover God is niet oprecht.

slaan?"¹⁰ Het is een les die Jezus doet verschillen van Mohammed; maar ook een les, die christenen met voeten hebben getreden. Van het moment, dat de opvolger van Petrus de sleutels van het Romeinse Rijk in handen kreeg tot aan, tot aan de dag van gister.

En dan is er nog een derde les, als de duivel zich tooit in een schijn van heiligheid.

Maar inspeelt op verborgen teleurstelling, verborgen frustratie in een mens. De onuitgekomen dromen, de gefrustreerde wensen, de erkenning die nooit is gekomen, het talent, dat nooit gezien en erkend werd, het lintje dat nooit is uitgereikt.

Het is gemakkelijk naar priesters te wijzen, voor wie het celibaat te zwaar was. Die zich lieten misleiden ja, door wie? En zich daarna vergrepen. Dat het hen was toegestaan, omdat zij als priester heilig waren. Privileges, die met het ambt verbonden zouden zijn. Net zoals de duivel suggereert: *als je Zoon van God bent, werp dan jezelf van hier naar beneden!- want er staat geschreven 'hij zal aan zijn engelen gebieden over jou om over je te waken en ze zullen je op handen dragen opdat jij je voet aan geen steen zult stoten'!*

Maar de ware zoon van God is niet te herkennen aan zijn bijzondere status, aan zijn privileges en voorrechten,¹¹ de zoon van God is te herkennen door zijn Godsvertrouwen en gehoorzaamheid aan Gods wil zoals de Wet die openbaart.¹² De ware Zoon van God is de gehoorzame knecht, die tot het eind vast-

¹⁰ Lucas 22:47-51 Terwijl hij nog sprak, kwam er opeens een horde mensen aan. Voorop liep de man die Judas heette, een van de twaalf; hij ging naar Jezus toe om hem te kussen. 48 Maar Jezus zei tegen hem: 'Judas, lever je de Mensenzoon uit met een kus?' 49 Toen degenen die bij hem stonden zagen wat er ging gebeuren, vroegen ze: 'Heer, zullen we er met het zwaard op los slaan?' 50 En een van hen sloeg in op de dienaar van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af. 51 Maar Jezus zei: 'Houd daarmee op. Zo is het genoeg!' Hij raakte het oor aan en genas de man.

¹¹ zoals de Romeinen plachten te zeggen: Quod licet Iovi non licet bovi (Wat Jupiter is toegestaan, is het rund nog niet toegestaan) is een Latijns spreekwoord dat in feite zegt dat wat een als belangrijk aangemerkt persoon mag, niet zomaar ook iedereen toegestaan is.

¹² E. Schillebeeckx, Jezus, het verhaal van een levende, pg 336

houdt aan Gods geboden om zo alle gerechtigheid te vervullen.¹³

En dat is les drie voor alle mensen die denken, dat ze vanwege hun goddelijk status, vanwege hun verdiensten of wat ook maar boven de wet verheven zijn. De ware zoon van God kenmerkt zich door de trouw aan Gods geboden: heb God lief boven alles en je naaste, want hij is als jij.¹⁴ En Lucas zal dat verderop uitwerken in het verhaal van de barmhartige Samaritaan.¹⁵

Met deze drie lessen begint het onderwijs aan de aspirant-christenen. Wie Jezus wil volgen, mag deze lessen niet overslaan.

Om zelf in de spiegel te kijken. Want als het ons menens is en we echt de weg achter Jezus aan willen gaan, dan zullen we vroeg of laat de man met de wig tegen komen. Zoals in de pastorie van Oudeschoot de duivel die de dominee in het oor fluistert: "Zorg ervoor, Wilman, dat je mooi preekt, heel mooi, je moet zo preken dat alle mensen graag naar je luisteren. Daartoe moet je je niet afvragen wat de bijbel zegt, maar je wel afvragen wat de mensen graag horen. Als je dat doet, word je door iedereen geprezen, krijg je kerken vol volk en nog wel eens een beroep uit Terband'." Soms zegt hij ook: 'Wees een kerel, zeg maar eens flink hoe je over die lauwe gemeente denkt, geef ze maar eens op hun kop. De duivel is ruim in zijn opvattingen. Hoe ik preek, is hem allemaal goed, als ik mij maar wil distantieren van het: Zo zegt de Heer. Als u het niet wist, dan weet u het nu. De duivel woont in de pastorie en in 't bijzonder laat hij zich gelden op de studeerkamer."

¹³ Matth 3:16

¹⁴ Gal. 5:14 want de hele wet is vervuld in één uitspraak: 'Heb uw naaste lief als uzelf

¹⁵ NBG Luke 10:27-29 Hij antwoordde en zeide: Gij zult de Here, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw kracht en met geheel uw verstand, en uw naaste als uzelf. Hij zeide tot hem: Gij hebt juist geantwoord; doe dat en gij zult leven. 29 Maar hij wilde zich rechtvaardigen en zeide tot Jezus: En wie is mijn naaste?

om te voorkomen dat hij de kans krijgt die op onze zwakke plek te richten, onze Achilleshiel, is het goed om zelf te weten waar we extra op onze hoede moeten zijn. Om onszelf te leren kennen. En er nee tegen te zeggen.

Maar tegelijk om wijs en mild te worden; want is het niet zo: wie z'n eigen ziel heeft doorschouwd, wie in de woestijn is geweest, die weet dat alle mensen van dezelfde makelij zijn en dat alleen wie zonder zonde is, de eerste steen mag werpen. Amen.